

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 230.485 van 12 maart 2015
in de zaak A. 161.283/VII-33.759.**

In zake : Frédéric PETIT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Johan Verstraeten
kantoor houdend te 3000 Leuven
Vaartstraat 68-70
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door
de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jan Bergé
kantoor houdend te 3000 Leuven
Naamsestraat 165
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkomen partij :
de NV BRUSSELS INTERNATIONAL AIRPORT COMPANY
(B.I.A.C.), thans de NV BRUSSELS AIRPORT COMPANY
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Donatienne Ryckbost en Emmanuel Ryckbost
kantoor houdend te 8400 Oostende
E. Beernaertstraat 80
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 29 maart 2005, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur van 30 december 2004 waarbij de bestuurlijke beroepen ingesteld tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 8 juli 2004, houdende het verlenen van een milieuvergunning

aan de NV B.I.A.C. (thans de NV Brussels Airport Company) om de luchthaven Brussel-Nationaal, gelegen te Zaventem, Steenokkerzeel, Machelen en Kortenberg, verder te exploiteren en te veranderen, gedeeltelijk gegrond worden verklaard, de beroepen beslissing deels wordt gewijzigd en deels wordt bevestigd en de milieuvergunning wordt verleend.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 195.230 van 14 juli 2009 wordt deze zaak gevoegd met andere, zijn de debatten heropend, wordt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna : Hof van Justitie) een aantal prejudiciële vragen gesteld en wordt het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat gelast met het verder onderzoek van de zaak.

Bij arrest C-275/09 van 17 maart 2011 heeft het Hof van Justitie geantwoord op de prejudiciële vragen.

Bij arrest nr. 222.678 van 28 februari 2013 wordt het eerste middel in deze zaak ongegrond bevonden, wordt de eerdere samenvoeging opgeheven, zijn de debatten heropend en wordt het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat gelast het onderzoek van de zaak voort te zetten.

De NV Brussels Airport Company heeft een verzoek tot gedinghervatting ingediend.

Eerste auditeur Peter Provoost heeft een aanvullend verslag opgesteld.

De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. Verzoeker heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 22 mei 2014.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Anouk Janssens, die loco advocaat Johan Verstraeten verschijnt voor verzoeker, advocaat Jan Bergé, die verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Donatienne Ryckbost, die verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Peter Provoost heeft een andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. Voor de feitelijke context van het geding wordt verwezen naar arrest nr. 195.230 van 14 juli 2009.

IV. Onderzoek van de middelen

4. Gelet op hun onderlinge samenhang worden het tweede, derde en vierde middel samen beoordeeld.

A. Tweede, derde en vierde middel

Standpunt van de partijen

5. In een tweede middel voert verzoeker de schending aan van artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (hierna : EVRM), van artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (hierna : BUPO), van de artikelen 22 en 23 van de Grondwet en van de materiële motiveringsplicht.

Na een uiteenzetting omtrent de draagwijdte van voormelde bepalingen, stelt verzoeker dat het vaststaat dat geluidshinder door vliegtuigverkeer een inbreuk kan maken op de grondrechten van burgers en dat de geluidshinder veroorzaakt door de exploitatie van de luchthaven Brussel-Nationaal oorzaak is van ernstige gezondheidsproblemen. Dat luchtverkeer en in het bijzonder nachtvluchten ernstige gezondheidsproblemen veroorzaken, wordt volgens verzoeker aangetoond door diverse wetenschappelijke onderzoeken, onder meer van de Wereldgezondheidsorganisatie (hierna : WHO), van de Nederlandse Gezondheidsraad en van professor Dr. Lieven Annemans van de Universiteit Gent met betrekking tot de luchthaven Brussel-Nationaal.

Verzoeker wijst erop dat in het bestreden besluit de argumentatie van de beroepsindieners omtrent de gezondheidsproblemen wordt weergegeven, alsook hun verwijzing naar voormelde bepalingen, dat vervolgens in dat besluit wordt erkend dat de exploitatie van de luchthaven Brussel-Nationaal "potentieel significante effecten kan hebben op het milieu en de leefkwaliteit van de omwonenden", dat vervolgens verscheidene studies worden vermeld omtrent de negatieve effecten van de exploitatie voor de gezondheid en het leefmilieu en dat tevens het subadvies van 22 oktober 2004 van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg wordt aangehaald, waarin de gezondheidsimpact van luchtverontreiniging, geur- en geluidshinder veroorzaakt door de exploitatie van

een luchthaven wordt besproken en geadviseerd om te dezen een "gezondheidsimpactinschatting" te laten maken en in afwachting hiervan bijzondere milieuvergunningvoorwaarden op te leggen gekoppeld aan een korte vergunningstermijn. Verzoeker benadrukt dat de verwerende partij dit advies niet is bijgetreden omdat voldoende recent onderzoek zou bestaan omtrent de invloed van geluidshinder van nachtvluchten op slaapverstoring en op de gezondheid van de mens, studies die afdoende zouden zijn om een milieuvergunning op lange termijn te kunnen verlenen. De verwerende partij zou hierbij steunen op een onderzoek van de Universiteit Gent naar "de impact op de leefbaarheid van de omgeving tengevolge van een eventuele uitbreiding van nachtvluchten op de luchthaven Brussel-Nationaal", op een Nederlands project "Slaapverstoring door nachtelijk vliegtuiggeluid" en op de "Guidelines for community noise" vanwege de WHO.

Hij stelt dat het bestreden besluit niet steunt op pertinente motieven die de beslissing in rechte en in feite kunnen verantwoorden, en wel om drie redenen. Een eerste reden bestaat erin dat het besluit weliswaar verwijst naar het recht op een gezonde leefomgeving zoals vervat in onder meer de Grondwet, naar de richtlijnen van de WHO, naar de studie van het Vlaams Steunpunt Milieu en Gezondheid en naar het subadvies van 22 oktober 2004 van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg, maar vervolgens voornoemd advies, waarin de opmaak van een milieueffectenrapport (hierna : MER) met "gezondheidsimpactassessment" wenselijk wordt geacht, als overbodig beschouwt, aangezien reeds recent onderzoek ter zake zou zijn uitgevoerd. Verzoeker meent dat in de mate dat het bestreden besluit enerzijds verwijst naar diverse studies die duidelijk aangeven dat er gezondheidsproblemen kunnen ontstaan als gevolg van vliegverkeer nabij luchthavens en anderzijds hier geen rekening mee houdt, er duidelijk sprake is van een materieel motiveringsgebrek. Als tweede reden voert verzoeker aan dat, voor zover in het bestreden besluit wordt beslist "om de nacht zeven uren te laten duren" en "om geen norm op te leggen voor piekgeluiden", in het overwegend gedeelte van dat besluit wetenschappelijke literatuur, de richtlijnen van de WHO en voormeld advies uitgebreid worden

weergegeven, terwijl in het beschikkend gedeelte deze overwegingen zonder verdere motivering aan de kant worden geschoven. Als derde reden zet verzoeker uiteen dat in het bestreden besluit elementen worden bijgebracht die doen besluiten tot het bestaan van een oorzakelijk verband tussen vliegverkeer en gezondheidsklachten, terwijl hieraan niet de correcte gevolgtrekkingen worden verbonden. In dat verband wijst verzoeker erop dat de problematiek van de lawaaihinder geen conflict betreft tussen het privaat en het algemeen belang, maar wel tussen het algemeen belang en een grondrecht, met name het recht op privé- en gezinsleven, dat, in het licht van de toepassing van artikel 8 van het EVRM en van artikel 17 van het BUPO, in het bestreden besluit niet wordt aangetoond dat de verleende milieuvergunning noodzakelijk is in een democratische samenleving en niet verder reikt dan het strikt noodzakelijke, dat voorts uit de cijfers zoals vermeld in het bestreden besluit blijkt dat andere en zelfs grotere luchthavens dan de luchthaven Brussel-Nationaal in verhouding veel minder nachtvluchten hebben en dat, ten slotte, uit de studie van professor Dr. Lieven Annemans, waarnaar het bestreden besluit kort verwijst, blijkt dat de luchthaven Brussel-Nationaal grote fysische, psychische en materiële schade aanricht voor de omwonenden en de maatschappij. Verzoeker concludeert dat in het bestreden besluit op geen enkele manier rekening wordt gehouden met deze studies en in het bijzonder met de studie van professor Dr. Lieven Annemans en met het advies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg, zodat er sprake is van een schending van de ingeroepen bepalingen, voor zover een milieuvergunning wordt verleend voor een termijn van twintig jaar in plaats van voor een korte termijn, het grote aantal van 25.000 nachtvluchten wordt behouden, geen norm voor piekgeluiden wordt opgelegd, niet wordt voorzien in strenge geluidsnormen en de nacht slechts als een periode van 7 uren wordt beschouwd.

In een derde middel acht verzoeker het zorgvuldigheidsbeginsel geschonden. Hij stelt dat hoewel wetenschappelijke studies aantonen dat overmatige geluidshinder door luchthavens schadelijk is voor de gezondheid van de mens en hoewel meerdere grondrechten ertoe verplichten maatregelen te nemen om de hinder te reduceren tot een niveau dat de gezondheid en het privéleven niet

schaadt, met deze studies en de WHO-richtlijnen geen rekening wordt gehouden in het bestreden besluit.

In een vierde middel roept verzoeker de schending in van het voorzorgsbeginsel op het vlak van gezondheids- en milieubescherming. Hij zet uiteen dat het advies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg van 22 oktober 2004, waarin wordt aanbevolen om ter vrijwaring van de volksgezondheid eerst een MER met een degelijke "gezondheidsimpactinschatting" te laten opmaken vooraleer eventueel een langlopende milieuvergunning voor de exploitatie van de luchthaven Brussel-Nationaal af te leveren, in het bestreden besluit niet wordt gevolgd, daar volgens de verwerende partij reeds voldoende onderzoek bestaat omtrent de impact van nachtvluchten op slaapverstoring en op de gezondheid van de mens. Door geen rekening te houden met voormeld advies en een milieuvergunning te verlenen voor een termijn van twintig jaar, acht verzoeker het voorzorgsbeginsel geschonden door de verwerende partij.

6. De verwerende partij antwoordt, wat het tweede middel betreft, dat verzoeker wel verwijst naar studies en onderzoeken en naar bezwaren ingediend tijdens het openbaar onderzoek, maar dat hij niet concreet aantoont welke hinder of schade hij zelf lijdt. Daarnaast erkent de verwerende partij dat zij bij het verlenen van de vergunning en het opleggen van voorwaarden dient "te handelen binnen een bepaalde marge waarbij zij de genoemde grondrechten moet respecteren", maar benadrukt zij dat zij daarbij over een discretionaire bevoegdheid beschikt die door de rechter slechts marginaal kan worden getoetst en dat de ingeroepen grondrechten niet absoluut zijn en aan beperkingen kunnen worden onderworpen. In dat verband wijst de verwerende partij erop dat in het bestreden besluit een afweging wordt gemaakt tussen het economisch belang van de verdere exploitatie van de luchthaven en de effecten daarvan op de gezondheid van de omwonenden en op het milieu, dat ter bescherming van de grondrechten verscheidene bijzondere vergunningsvoorwaarden worden opgelegd die minstens zijn gericht op een status quo van de geluidshinder en dat de analyse van de

maatregelen tegen geluidshinder niet mag worden beperkt tot het bestreden besluit, doch in een ruimer kader moet worden bekeken, rekening houdend met de maatregelen die reeds op federaal en Vlaams niveau zijn getroffen. Voorts wijst de verwerende partij erop dat de eventuele vernietiging van het bestreden besluit ertoe zou leiden dat de exploitatie van de nationale luchthaven moet worden stopgezet, zodat het duidelijk is dat het belang van verzoeker minder zwaar doorweegt dan het algemeen economisch belang. Vervolgens betwist de verwerende partij dat zij niet voldoende zou hebben gemotiveerd waarom het subadvies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg niet wordt bijgetreden. Het bestreden besluit, zo stelt zij, vermeldt immers terecht dat de invloed van de geluidshinder van nachtvluchten op slaapverstoring en op de gezondheid van de mens reeds het voorwerp heeft uitgemaakt van recent onderzoek, deze onderzoeken worden uitvoerig aangehaald en de huidige kennis ter zake volstaat om een milieuvergunning voor twintig jaar te kunnen verlenen. De verwerende partij benadrukt dat zij wel degelijk rekening heeft gehouden met de voorhanden zijnde onderzoeken en studies, getuige daarvan de bijzondere vergunningsvoorwaarden die zij heeft opgelegd. Wat betreft de vergunningstermijn stelt de verwerende partij nog dat de exploitatievoorwaarden "op elk moment" kunnen worden gewijzigd, dat er geen bijzondere motivering is vereist om een vergunning te verlenen voor een termijn van twintig jaar en dat de vraag om de vergunningstermijn in te perken tot twee jaar in combinatie met een voorwaarde tot het opstellen van een MER met "gezondheidsimpactassessment" onverenigbaar is met de regelgeving die voorschrijft dat de hernieuwing van een milieuvergunning moet worden aangevraagd tussen de achttiende tot de twaalfde maand voor het verstrijken van de lopende vergunning. Aangaande "de duurtijd van de nacht" antwoordt de verwerende partij dat artikel 5.57.1.2 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (hierna : Vlarem II) de nacht omschrijft als de periode van 23.00 uur tot 06.00 uur en dat richtlijn 2002/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2002 inzake de evaluatie en de beheersing van omgevingslawaaï (hierna : richtlijn 2002/49/EG) geen directe werking heeft. Voorts betoogt de verwerende partij dat in het bestreden besluit wel degelijk normen voor piekgeluiden worden opgelegd,

meer bepaald een maximale geluidshoeveelheid per nachtelijke beweging. Zij herhaalt dat het bestreden besluit in een ruimer kader moet worden bekeken en dat ook de federale overheid geluidsnormen oplegt. Zij stelt "geen onbeperkte bevoegdheid" te hebben en verwijst naar haar antwoord op het vijfde middel aangaande het evenredigheidsbeginsel. Vervolgens wijst zij erop dat de plafonnering van het aantal nachtvluchten identiek is aan de te hernieuwen vergunning, dat zulks in overeenstemming is met het standstillbeginsel en dat geen enkele bepaling haar verplicht om dat plafond te verlagen. Wat ten slotte "het vermeende gebrek aan verstrenging qua geluidsnormen" betreft, antwoordt de verwerende partij dat in het bestreden besluit voorwaarden en normen worden opgelegd om de geluidshinder te beperken, zoals de verplichting om de geluidscontouren mee te delen, het enkel toelaten van het proefdraaien op de centrale proefdraaiplaats, de verplichting voor de tussenkomende partij om inzake daglawaaai een studie te laten uitvoeren om de geluidsgrenzen te kunnen bepalen, het bepalen van de maximale geluidshoeveelheid per nachtelijke beweging en de verplichting tot het uitvoeren van een studie gericht op de afbouw van de maximale geluidshoeveelheid voor nachtvluchten. Zij herhaalt dat het bestreden besluit volledig in overeenstemming is met het standstillbeginsel, dat geen enkele wettelijke bepaling haar verplicht om strengere normen op te leggen en dat de maatregelen tegen geluidshinder in een ruimer kader moeten worden bekeken.

Met betrekking tot het derde middel antwoordt de verwerende partij dat zij haar beslissing zorgvuldig heeft voorbereid, op basis van een uitgebreid dossier, en verwijst zij naar de in het bestreden besluit opgesomde rapporten en studies, waaruit een correcte feitenvinding blijkt, alsook het voldoende inwinnen van informatie. Zij stelt dat zij de studies niet naast zich heeft neergelegd, zoals blijkt uit de opgelegde voorwaarden, en dat waar zij van de adviezen is afgeweken, zij dit heeft gemotiveerd. Wat betreft de vermeende schending van de grondrechten en de belangenafweging, verwijst zij naar haar antwoord op het tweede middel en voegt zij hieraan toe dat verscheidene van de aangehaalde studies specifiek over de luchthaven Brussel-Nationaal handelen,

zodat zij met voldoende kennis inzake de gezondheids- en milieueffecten de verschillende belangen kon afwegen.

Wat het vierde middel betreft, antwoordt de verwerende partij dat op grond van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid het milieubeleid, dat onder meer op het voorzorgsbeginsel berust, naar een hoog beschermingsniveau streeft, op basis van een afweging van de verschillende maatschappelijke activiteiten en dat het voorzorgsbeginsel dus geenszins absoluut is. De verwerende partij stelt dat de wijze waarop zij dit beginsel toepast en in de praktijk brengt nergens is voorschreven, dat zij aldus ter zake over een ruime beoordelingsmarge beschikt, dat gelet op de algemene formulering van dit beginsel enkel een manifeste schending ervan gesanctioneerd kan worden en dat verzoeker niet aantoont op welke wijze dit beginsel zou zijn geschonden. Voorts zet de verwerende partij uiteen dat het voorzorgsbeginsel betrekking heeft op het ontbreken van wetenschappelijke zekerheid over het schadelijk zijn van een bepaalde activiteit of over de omvang van deze schade, dat omtrent het schadelijk karakter van geluidshinder door vliegtuigen reeds vele studies zijn uitgevoerd en dat precies op grond daarvan in het bestreden besluit verscheidene normen en voorwaarden worden opgelegd. Met betrekking tot de verleende vergunningstermijn van twintig jaar en de MER-plicht verwijst zij naar haar antwoord op het eerste en tweede middel. Zij herhaalt dat zij wel degelijk rekening heeft gehouden met de aangehaalde studies, dat de reden waarom zij geen bijkomende studies heeft bevolen uitvoerig wordt gemotiveerd en dat zij niettemin aan de exploitant heeft opgelegd om nog een aantal studies te laten uitvoeren gericht op de afbouw van de geluidshinder.

7. De tussenkomenende partij geeft, wat het tweede middel betreft, vooreerst een algemene uiteenzetting over het grondwettelijk recht op een gezond leefmilieu en op de bescherming van de gezondheid, het recht op privé- en gezinsleven en het recht op het genot van de woning. Waar zij aangeeft concreter te argumenteren, zet zij uiteen dat het voorwerp van de betrokken vergunningsaanvraag en van het bestreden besluit beperkt is tot de

luchthavenactiviteiten aan de grond, dat de bevoegdheid ter zake van het Vlaamse Gewest beperkt is omdat bepaalde aangelegenheden tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren, dat het bestreden besluit om die reden niet op zichzelf staat maar moet worden beoordeeld in samenhang met de door de federale overheid genomen maatregelen en dat ook bij de aangelegenheden die wel tot haar bevoegdheid behoren het Vlaamse Gewest deze bevoegdheid beperkt ziet door het beginsel van de federale loyaliteit of het evenredigheidsbeginsel. De tussenkomende partij stelt dat de vermeende nadelige effecten niet voortvloeien uit het bestreden besluit, omdat enkel de federale overheid bevoegd is voor de organisatie van luchtverkeer en het baangebruik, evenals voor het opleggen van normen inzake geluidsemissie. Ook merkt zij op dat de exploitatievoorwaarden dezelfde zijn als in de te hernieuwen vergunning, zodat "kan gesteld worden dat de hinder in elk geval niet voortvloeit uit de bestreden beslissing en zeker niet ernstiger kan zijn dan tijdens de exploitatie onder de vroegere milieuvergunning". Zij wijst erop dat ingevolge richtlijn 2002/30/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 maart 2002 betreffende de vaststelling van regels en procedures met betrekking tot de invoering van geluidgerelateerde exploitatiebeperkingen op luchthavens in de Gemeenschap (hierna : richtlijn 2002/30/EG) geen bijkomende geluidgerelateerde exploitatiebeperkingen konden worden opgelegd zonder voorafgaande studies, waarna ze nader ingaat op de in de vergunning opgelegde geluidsnormen en de opgelegde studies naar de haalbaarheid van verdere beperkingen. Voorts geeft de tussenkomende partij aan dat het niet volgen van het advies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg om een MER met "gezondheidsimpactassessment" op te leggen, afdoende wordt gemotiveerd door het feit dat de milieuvergunningsaanvraag niet MER-plichtig is. Zij zet uiteen dat voormeld advies niet op wetenschappelijke wijze is onderbouwd, het voorwerp is geweest van een uitgebreid onderzoek door de verwerende partij, met unanimiteit is weerlegd door de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie, waarvan de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg overigens deel uitmaakte en wel degelijk wordt overgenomen en in aanmerking genomen in het bestreden besluit. Ook stelt de tussenkomende partij dat de mogelijke hinderlijke effecten van de luchthavenactiviteiten aan de hand van de vele deskundigenonderzoeken en

voorafgaande adviezen op zorgvuldige wijze werden onderzocht door de verwerende partij, dat nog recent onderzoek werd gevoerd naar de invloed van de geluidshinder van nachtvluchten op slaapverstoring en op de gezondheid van de mens, dat als gevolg hiervan de verwerende partij heeft geoordeeld dat een nieuw onderzoek in het kader van de behandeling van de betrokken milieuvergunningsaanvraag overbodig is en dat krachtens het bestreden besluit een overlegcommissie wordt geïnstalleerd waarop desgevallend erkende geluidsdeskundigen of vertegenwoordigers van adviesverlenende instanties kunnen worden uitgenodigd en bijgevolg de milieu- en hinderaspecten voortdurend worden opgevolgd. Vervolgens geeft de tussenkomende partij een uiteenzetting over het niet hernemen in het bestreden besluit van een voorwaarde uit de te hernieuwen vergunning, betreffende een geluidsimmissiegrenswaarde voor de nachtelijke, opstijgende vluchten vanop de banen 20, 25R en 25L in westelijke of zuidelijke richting. De tussenkomende partij lijkt hiermee te antwoorden op de in het verzoekschrift geformuleerde grief dat er geen norm voor piekgeluiden wordt opgelegd. Zij citeert uit de motivering van het bestreden besluit en zet uiteen dat deze vroegere vergunningsvoorwaarde niet meer werkbaar zou zijn geweest, dat een geluidsimmissienorm, afhankelijk van de strengheid ervan, een exploitatiebeperking kan vormen in de zin van richtlijn 2002/30/EG in welk geval zij slechts kan worden ingevoerd als de door die richtlijn voorgeschreven regels en procedures worden nageleefd en dat het logisch is dat in de milieuvergunning geen geluidsimmissienormen worden opgenomen, omdat dit de taak is van de federale overheid. Wat de duur van de nachtperiode betreft, argumenteert de tussenkomende partij dat deze wordt bepaald door artikel 5.57.1.2 van Vlarem II en dat richtlijn 2002/49/EG geen directe werking heeft. Met betrekking tot de vergunningstermijn van twintig jaar, betoogt de tussenkomende partij dat het nader onderzoek dat door de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg noodzakelijk wordt geacht, reeds voorhanden is, dat "in de nieuwe milieuvergunning (...) nieuwe strenge milieuvoorwaarden (werden) opgelegd waarbij de overheid vooral rekening heeft gehouden met de knelpunten zoals deze zich manifesteerden gedurende de vijf jaren waarvoor de eerste vergunning dd. 29 september 2000 werd verleend" en dat de door de voormelde

afdeling voorgestelde termijn van twee jaar tijdens dewelke het nader onderzoek zou moeten gebeuren onverenigbaar is met het gegeven dat de hernieuwing van een milieuvergunning moet worden gevraagd tussen de achttiende en de twaalfde maand voor het verstrijken ervan. Ten slotte voert de tussenkomende partij aan dat de beweerde hinder voor de inwoners van de omliggende gemeenten eerder inherent is aan de vergunde exploitatie en geenszins "onverdraaglijk" is, dat verzoeker in gebreke blijft om concreet aan te tonen waarom het bestreden besluit de inwoners van de omliggende gemeenten in hun fysische en psychische integriteit zou raken en dat rekening houdend met de aanbevelingen van de WHO, de geluidsimpact niet van die aard is om de nachtrust ernstig te verstoren en dergelijke aantasting van de integriteit te veroorzaken. In dat verband zet de tussenkomende partij uiteen dat volgens richtlijn 2002/49/EG de nachtgeluidscontour L_{night} bepaald wordt vanaf 50 dB(A) en de gemiddelde geluidscontour L_{DEN} vanaf 55 dB(A), dat in 2003 en 2004 is vastgesteld dat op het grondgebied van de gemeenten Huldenberg, Evere, Meise en Tervuren die geluidscontouren nagenoeg niet werden overschreden en dat uit wetenschappelijke studies zoals uitgevoerd door het laboratorium voor akoestiek en thermische fysica van de K.U. Leuven en uit het jaarrapport van de adviescommissie in verband met de geluidshinder veroorzaakt door nachtvluchten op de luchthaven Brussel-Nationaal van mei 2004 blijkt dat de strenge richtwaarden voor een goede nachtrust zoals opgelegd door de WHO, met name per nacht maximaal tien tot vijftien overschrijdingen van 70 dB(A), op het grondgebied van die gemeenten ruimschoots worden nageleefd.

Wat het derde middel betreft, stelt de tussenkomende partij dat het bestreden besluit op heel zorgvuldige wijze werd voorbereid en verwijst zij naar haar argumentatie omtrent het tweede middel. Voorts herhaalt zij dat de vergunningsvoorwaarden een standstill inhouden ten opzichte van de te hernieuwen vergunning, dat deze voorwaarden deels hernemen wat reeds door de federale overheid werd opgelegd, dat de hinder aldus niet voortvloeit uit het bestreden besluit, dat verdergaande beperkingen nog niet konden worden opgelegd omwille van de regels en procedures van richtlijn 2002/30/EG en dat een

overlegcommissie werd geïnstalleerd. Vervolgens zet de tussenkomende partij uiteen dat de studie van professor Dr. Lieven Annemans, waarnaar verzoeker verwijst, tot stand kwam naar aanleiding van het zogenaamde spreidingsplan "Anciaux" van 28 februari 2004, tot doel had een afweging te maken van de gezondheidseconomische gevolgen in een scenario van spreiding versus concentratie van vluchten en tot de conclusie leidde dat het spreidingsplan een merkelijke daling teweegbrengt van de gezondheids- en gezondheidseconomische impact van nachtvluchten, aangezien met het spreidingsplan minstens 19,5 % minder personen onderhevig zijn aan slaapverstoring waardoor er op jaarbasis een bedrag van 29 miljoen euro maatschappelijke kosten wordt vermeden. De tussenkomende partij vervolgt dat in de veronderstelling dat een gezin uit gemiddeld vier personen bestaat, 1.975 gezinnen mogelijk hinder zouden kunnen ondervinden van de luchthaven Brussel-Nationaal, tegenover 22.000 werknemers die op directe of indirecte wijze tewerkgesteld zijn bij die luchthaven. Volgens de tussenkomende partij volgt hieruit dat de eventuele vernietiging van het bestreden besluit op grond van de loutere overweging dat de exploitatie van de luchthaven voor omgevingslawaaï zorgt in de zin van artikel 3, a), van richtlijn 2002/49/EG, "zonder dat de betrokken luchthaven aan een beoordeling en evaluatie werd onderworpen van de ter beschikking staande maatregelen om het effect daarvan te verzachten en uiteindelijk de keuze van de maatregelen die maximale milieubaten opleveren op een zoveel mogelijke kosteneffectieve wijze zoals vereist door Richtlijn 2002/49/EG, zoals opgelegd in artikel 2, 3° d) van de bestreden beslissing", in strijd is met die richtlijn. De tussenkomende partij vermeldt nog dat het verbod om afbreuk te doen aan de bestaande milieubescherming dient te worden genuanceerd binnen het kader van een evenredigheidstoetsing en steeds moet worden afgewogen tegen andere waarden in de samenleving.

Wat het vierde middel betreft, geeft de tussenkomende partij eerst een algemene uiteenzetting over het voorzorgsbeginsel, stelt zij opnieuw dat het bestreden besluit op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen en herhaalt zij deels haar argumentatie omtrent het tweede middel.

8. In zijn memorie van wederantwoord dupliceert verzoeker, met betrekking tot het tweede middel, dat na het indienen van het verzoekschrift twee belangwekkende wetenschappelijke studies zijn verschenen, die in het bijzonder handelen over de gezondheid en de cognitieve ontwikkeling van kinderen die langdurig worden blootgesteld aan overmatige geluidshinder door de nabijheid van een luchthaven. Hij betwist dat zijn kritiek enkel steunt op citaten uit een aantal bezwaarschriften van omliggende gemeenten, uit het (sub)advies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg en uit een studie van de Universiteit Gent. In dit verband verwijst hij naar stukken die de resultaten van concrete geluidsmetingen in die gemeenten bevatten. Tevens betwist verzoeker dat in de studie van professor Dr. Lieven Annemans een maximale inschatting zou worden gehanteerd van de te verwachten hinder, integendeel meent hij dat "Prof. Annemans (...) juist het omgekeerde aan(geeft) in zijn conclusie p. 12 §2". Verzoeker verwijst ook naar twee arresten van de Raad van State, met name nr. 144.320 van 11 mei 2005 en nr. 145.837 van 13 juni 2005, waarin zou zijn geoordeeld dat de overheid door de hinder die zij toelaat bij de exploitatie van de luchthaven Brussel-Nationaal de grondrechten van omwonenden heeft geschonden. Voorts betoogt verzoeker dat uit het bestreden besluit geen concrete en genuanceerde belangenafweging blijkt en hekelt hij het standpunt van de verwerende partij dat het belang van "verzoekende partijen" minder doorweegt dan het algemeen economisch belang. Hij acht het ongehoord om de belangen van tienduizenden omwonenden van de luchthaven zonder meer als minder zwaarwichtig te beschouwen en verwijst nogmaals naar de studie van professor Dr. Lieven Annemans, waaruit blijkt dat los van de fysische en psychische effecten die moeilijk te becijferen zijn er ook nog een geraamde 120 miljoen euro materiële schade voortvloeit uit de milieuhinder veroorzaakt door de luchthaven Brussel-Nationaal. Vervolgens argumenteert verzoeker dat een vergunningstermijn van twintig jaar niet strookt met het groeiend aantal studies omtrent de negatieve effecten van luchthavens op de gezondheid en het leefmilieu, noch met het advies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg, noch met het bestreden besluit zelf, waarin een aantal haalbaarheidsstudies worden opgelegd voor de afbouw van de geluidshinder en aldus het probleem wordt

erkend. Hij herhaalt dat in het bestreden besluit de normen van de WHO niet in vraag worden gesteld, er integendeel beroep op wordt gedaan in het overwegend gedeelte, maar er niet naar wordt gehandeld in het beschikkend gedeelte. Hij stelt dat de uitdrukkelijke vraag om normen voor de piekgeluiden, geformuleerd in diverse bezwaar- en beroepschriften, zonder meer wordt genegeerd, ook al wordt de WHO-norm in het overwegend gedeelte erkend. Ten slotte benadrukt verzoeker dat het verzoekschrift niet gericht is tegen het spreidingsplan. Hij acht het een raadsel hoe het citeren van de studie van professor Dr. Lieven Annemans door de tussenkomende partij wordt aangegrepen om te stellen dat verzoeker zich zou keren tegen het spreidingsplan, alsook hoe kan worden beweerd dat niet de huidige maar de vorige milieuvergunning, die thans onbestaande is, de oorzaak is van de hinder.

Wat het vierde middel betreft, bekritiseert verzoeker nog het feit dat in het bestreden besluit blijkbaar wel de WHO-norm van 60 dB(A) wordt erkend, doch geen beperkingen inzake geluidshinder worden opgelegd die deze norm benaderen.

9. In haar laatste memorie stelt de verwerende partij, met betrekking tot het tweede, derde en vierde middel, dat zij, in weerwil van het advies van de afdeling Preventieve en Sociale Gezondheidszorg, terecht van oordeel was dat voor de betrokken vergunningsaanvraag geen MER vereist is, hetgeen volgens haar wordt bevestigd door de Raad van State in zijn arrest nr. 222.678 van 28 februari 2013. Daarnaast benadrukt zij dat er in haren hoofde geen onzekerheid bestond omtrent de gezondheidsrisico's van de verleende vergunning. Voorts stelt zij dat, in het licht van de formelemotiveringsplicht, uit het bestreden besluit duidelijk blijkt dat voor de duurtijd van de nacht gesteund wordt op artikel 5.57.1.2 van Vlarem II. Ook meent de verwerende partij dat het feit dat zij met betrekking tot bepaalde elementen uit het dossier een andere visie hanteert dan sommige adviesinstanties of bezwaarindieners, niet betekent dat zij de precieze strekking van die onderdelen van het advies niet zou hebben ingezien of onzorgvuldig zou hebben gehandeld. Voorts betoogt de verwerende partij dat zij zich wel degelijk

bewust was van de gezondheidsrisico's van de verdere exploitatie van de luchthaven Brussel-Nationaal en dat zij, precies om dit aan te tonen, in het bestreden besluit verwijst naar een studie ter zake van de Universiteit Gent, het "TNO Rapport 'Gezondheidskundige Evaluatie Schiphol'" en de "Guidelines for community noise" van de WHO. Zij zet uiteen dat deze studies, waarvan de inhoud overigens niet wordt betwist, feitelijke implicaties en tendensen van het exploiteren van een luchthaven weergeven, waarmee het bestuur rekening moet houden wanneer zij een belangenafweging maakt tussen het algemeen belang en particuliere belangen, doch dat het evenwel niet om juridische normen gaat die het bestuur ertoe zouden verplichten te onderzoeken "in welke mate de exploitatie van de luchthaven onder de voorwaarden zoals vergund, voldoet aan de in deze wetenschappelijke studies voorgestelde normen". Ten slotte wijst de verwerende partij op de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna : EHRM) van 8 juli 2003 in de zaak Hatton, waarbij het Hof de beoordelingsmarge van de nationale overheid inzake de problematiek van nachtvluchten zeer ruim acht en aanvaardt dat de uiteindelijke beslissing niet noodzakelijk de minst nadelige voor de grondrechten van haar burgers dient te zijn, indien die beslissing niet kennelijk onredelijk is en voldoende procedurele maatregelen zijn genomen ter bescherming van de burger. De verwerende partij merkt op dat in de zaak Hatton het Hof artikel 8 van het EVRM niet geschonden achtte, aangezien voorafgaand aan de daar bestreden beslissing voldoende wetenschappelijk onderzoek was gevoerd en de belanghebbenden in de gelegenheid waren gesteld om hun bezwaren te uiten. De verwerende partij besluit dat in de door haar aangehaalde studies eveneens wordt vastgesteld dat voor de luchthaven Brussel-Nationaal een aantal milderende maatregelen gelden en dat zij de geuite bezwaren en verleende adviezen op ernstige wijze heeft betrokken bij haar belangenafweging.

10. De tussenkomende partij herneemt in haar laatste memorie in hoofdzaak hetgeen zij reeds eerder heeft aangevoerd. Zij voegt toe dat in 2009 bij diverse ministeriële besluiten een aantal nieuwe belangrijke hinderbeperkende maatregelen zijn ingevoerd, hetgeen volgens haar aantoont dat de

zorgvuldigheidsplicht door diverse overheden wordt gewaarborgd. Voorts stelt zij, met verwijzing naar het Hatton II-arrest van het EHRM van 8 juli 2003, dat het niet de taak is van de vergunningverlenende overheid om bij de afweging van de verschillende betrokken belangen in functie van de beperking van de grondrechten een concrete afweging te maken van het economisch belang van nachtvluchten of de economische effecten van de verlenging van de nacht in dat verband te berekenen, maar wel om bij de globale beoordeling van de beperking van de grondrechten in redelijke termen rekening te houden met het economisch belang van de luchthaven Brussel-Nationaal.

Beoordeling

11. Artikel 23 van de Grondwet heeft geen directe werking. Luidens deze grondwetsbepaling moet het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu immers worden gewaarborgd door de wet of het decreet. Aangezien de wettigheid van een individueel milieuvergunningsbesluit niet rechtstreeks getoetst kan worden aan de geschonden geachte bepaling, kan dit middelonderdeel niet leiden tot de nietigverklaring van de bestreden beslissing.

12. Artikel 8.1 van het EVRM luidt als volgt :

"Eenieder heeft recht op eerbiediging van zijn privé leven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling".

Artikel 8.2 van het EVRM bepaalt :

"Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving nodig is in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen".

Artikel 17 van het BUPO bepaalt dat niemand mag worden onderworpen aan "willekeurige of onwettige inmenging in zijn privéleven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling, noch aan onwettige aantasting van zijn eer en goede naam".

Artikel 22 van de Grondwet luidt :

"Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht".

Wanneer geluid een rechtstreekse en ernstige impact heeft op een persoon, zoals dat bij buitensporig geluid afkomstig van vliegtuigen het geval is, kan worden aangenomen dat artikel 8 van het EVRM in het geding is, in zoverre dat artikel het recht op eerbiediging van het privé- en het gezinsleven waarborgt.

13. Bij de beoordeling van een milieuvergunningsaanvraag heeft de vergunningverlenende overheid in wezen tot taak om, rekening houdend met alle concrete gegevens van de zaak en de erbij betrokken uiteenlopende belangen, de hinder en de risico's voor de mens en het leefmilieu te onderzoeken en, rekening houdend met de precieze bevindingen van dat onderzoek, de passende eindconclusies te trekken. De motiveringsplicht reikt niet zover dat de beslissing over de milieuvergunningsaanvraag algemene beschouwingen moet bevatten waarin de belangen van de omwonenden en het economisch welzijn van het land tegen elkaar worden afgewogen.

Uit de bestreden beslissing blijkt dat de verwerende partij de geluidshinder, veroorzaakt door de activiteiten op de grond (het zogenaamde grondlawaaï) alsook door het opstijgen en landen van vliegtuigen, bij haar beoordeling heeft betrokken. Ook heeft zij, zoals hierna nader zal blijken, specifiek aandacht gehad voor de mogelijke gezondheidsrisico's ten gevolge van de slaapverstoring die veroorzaakt wordt door de geluidshinder afkomstig van

nachtvluchten. Aan de bestreden milieuvergunning zijn ten slotte bijzondere voorwaarden verbonden die erop gericht zijn de geluidshinder te beperken, al dan niet na uitvoering van een bijkomende studie door een erkend geluidsdeskundige. Derhalve wordt vastgesteld dat de verwerende partij via het opleggen van verscheidene bijzondere voorwaarden heeft gezocht naar een billijk evenwicht tussen de belangen van de exploitant aan de ene kant en deze van de omwonenden aan de andere kant. Het komt niet aan de Raad van State toe zich ter zake in de plaats van de vergunningverlenende overheid te stellen, temeer omdat verzoeker door de verwijzing naar een aantal studies die een verband leggen tussen bepaalde gezondheidsproblemen en de hinder door nachtvluchten, niet aantoont dat de verwerende partij haar beoordelingsbevoegdheid op een onredelijke wijze heeft uitgeoefend.

14. Verzoeker maakt bijgevolg niet aannemelijk, laat staan toont aan, dat de bestreden milieuvergunning een willekeurige inmenging meebrengt in zijn privé- en gezinsleven. Daaruit volgt dat verzoeker evenmin aantoont dat de verwerende partij gehouden was om de milieuvergunning te verlenen voor een kortere dan de normaal gangbare termijn van twintig jaar.

15. Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt voor het bestuur de verplichting in om zijn beslissing zorgvuldig voor te bereiden en te steunen op een correcte feitenvinding. Het bestuur dient zowel bij de voorbereiding van zijn beslissing als bij het nemen van de beslissing zorgvuldig te handelen, wat impliceert dat het zijn beslissing slechts kan nemen na een behoorlijk onderzoek van de zaak en het zijn beslissing dient te nemen rekening houdende met alle relevante gegevens.

De bestreden beslissing maakt melding van een rapport van 11 juni 2004, uitgevoerd door de Universiteit Gent, waarin de impact op de leefbaarheid van de omgeving werd onderzocht van een eventuele uitbreiding van de nachtvluchten op de luchthaven in kwestie. De verwerende partij onthoudt uit dat onderzoek onder meer dat "slaapstoornissen kunnen leiden tot een aantal

gezondheidsproblemen, zoals hartziekten, depressie, diabetes, e.d.". Tevens haalt de verwerende partij het rapport "Slaapverstoring door nachtelijk vliegtuiggeluid" aan dat opgesteld werd in het kader van het Nederlands onderzoeksprogramma "Gezondheidskundige Evaluatie Schiphol". Uit dat rapport zou onder meer blijken dat nachtelijk vlieggeluid negatieve effecten heeft op vele aspecten van de slaap en dat "het aantal personen met gezondheidsklachten toeneemt". De motivering van de bestreden beslissing verwijst ten slotte naar een aantal bevindingen uit de "Guidelines for community noise" van de WHO.

Uit wat voorafgaat volgt dat de verwerende partij de gezondheidsproblematiek die verbonden is aan de exploitatie van een internationale luchthaven, met inbegrip van het nachtelijke vliegverkeer, niet heeft veronachtzaamd. De verwerende partij kon in redelijkheid overwegen dat "de invloed van de geluidsbelasting van nachtvluchten op slaapverstoring en op de gezondheid van de mens reeds het voorwerp heeft uitgemaakt van recent studieonderzoek". Zij heeft niet onzorgvuldig gehandeld door op zicht van het beschikbare wetenschappelijk onderzoek, de gevraagde milieuvergunning te verlenen mits bij de exploitatie een aantal bijzondere voorwaarden in acht worden genomen. Dat naar het oordeel van verzoeker de opgelegde voorwaarden niet volstaan om de teweeggebrachte geluidshinder te beperken tot een door hem vooropgesteld niveau, leidt niet tot de conclusie dat de verwerende partij de mogelijke gezondheidsrisico's onzorgvuldig heeft ingeschat.

16. Wat de aangevoerde schending van het voorzorgsbeginsel op grond van het verdrag van Helsinki en de verklaring van Rio betreft, toont verzoeker niet aan dat het voormelde beginsel een directe werking heeft in de Belgische rechtsorde. In zoverre verwezen wordt naar de resolutie inzake het voorzorgsbeginsel, houdt dit beginsel geen afdwingbare regelen in, doch enkel een algemeen principe dat nader moet worden uitgewerkt in direct afdwingbare normen. Het door verzoeker ingeroepen voorzorgsbeginsel heeft geen zodanig verregaande draagwijdte dat de milieuvergunning voor elke activiteit die een negatieve weerslag heeft op de mens en het leefmilieu moet worden geweigerd.

Zoals sub 13 werd gesteld blijkt dat de verwerende partij wel degelijk rekening heeft gehouden met de hinderlijkheid van het vergunde vliegveld en dat, om de hinder binnen aanvaardbare perken te houden, de vergunning afhankelijk wordt gesteld van de naleving van een aantal bijzondere voorwaarden.

Het tweede, derde en vierde middel zijn ongegrond.

B. Vijfde middel

Standpunt van de partijen

17. In een vijfde middel wordt de schending aangevoerd van de artikelen 10 en 11 van richtlijn 2002/30/EG en van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel, zoals vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Verzoeker zet uiteen dat hoewel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geluidsnormen heeft bepaald, inclusief voor piekgeluid, deze overheid niet overeenkomstig artikel 10 van richtlijn 2002/30/EG werd geraadpleegd bij de totstandkoming van het bestreden besluit, waarin nochtans evenzeer exploitatiebeperkingen worden opgelegd. Aldus, zo stelt verzoeker, zijn de normen van het Vlaamse Gewest en deze van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet op elkaar afgestemd, "wat tot onaanvaardbare situaties leidt en onmiskenbare discriminaties". Verzoeker meent dat de raadpleging van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zou hebben geleid tot een gemeenschappelijke en strengere norm dan in de bestreden vergunning.

18. De verwerende partij antwoordt vooreerst dat verzoeker geen belang heeft bij het middel, omdat hij geen inwoner is van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waarvan de rechten zouden zijn miskend.

Daarnaast wijst zij erop dat in de bestreden vergunning enkel reeds bestaande exploitatiebeperkingen worden opgenomen, dewelke niet onder de

toepassing vallen van de geschonden geachte artikelen van de richtlijn. Bovendien stelt de verwerende partij dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wel degelijk werd geraadpleegd bij de totstandkoming van het bestreden besluit en verwijst zij in dat verband naar haar antwoord op het eerste middel. Voorts betoogt de verwerende partij dat de strenge geluidsnormen die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in haar besluit van 27 mei 1999 heeft opgelegd het nagenoeg onmogelijk maken dat nog vluchten boven het Brussels grondgebied plaatsvinden, hetgeen inderdaad een ongelijke situatie bewerkstelligt tussen de inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en deze van het Vlaamse Gewest. De verwerende partij meent dat zij echter niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor de strenge geluidsnormen die eenzijdig door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden uitgevaardigd. Zij merkt ook op dat het verschil in geluidsnormen niet noodzakelijk een schending inhoudt van het gelijkheidsbeginsel, nu een verschil qua bevolkingsdichtheid een verschil in behandeling kan verantwoorden. Volgens de verwerende partij toont verzoeker overigens niet omstandig aan op welke wijze het gelijkheidsbeginsel zou zijn geschonden. Ten slotte merkt de verwerende partij op dat zij niet helemaal vrij is om even strenge geluidsnormen op te leggen als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, daar zij gelet op de bestaande federale normering ter zake geen verdergaande voorwaarden kan opleggen zonder het evenredigheidsbeginsel te schenden.

19. De tussenkomende partij stelt dat richtlijn 2002/30/EG correct werd omgezet door de federale overheid en dat artikel 10 van die richtlijn geen directe werking heeft. De tussenkomende partij meent dat voormeld artikel 10 te dezen overigens niet van toepassing is, aangezien de tenuitvoerlegging van haar milieuvergunning geen gewestgrensoverschrijdende effecten heeft, nu het voorwerp ervan beperkt is tot de luchthavenactiviteiten op de grond. Voorts stelt zij dat niet het Vlaamse Gewest bevoegd is voor de geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer, maar wel en exclusief de federale overheid. De tussenkomende partij merkt nog op dat in de bestreden vergunning enkel reeds bestaande exploitatiebeperkingen worden opgenomen, dewelke niet onder de toepassing vallen van de geschonden geachte artikelen van de richtlijn. Ten slotte zet zij

uiteen dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te dezen wel degelijk werd geraadpleegd.

20. Verzoeker dupliceert dat de miskenning van de rechten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ertoe leidt dat de respectieve normen niet op elkaar zijn afgestemd, waardoor het evident is dat er in het Vlaamse Gewest meer geluidshinder is. Omwille van de duidelijke Brusselse geluidsnormen wordt er volgens verzoeker meer gevlogen boven woningen in het Vlaamse Gewest, waar er "totaal geen norm" bestaat. Inzake de schending van het gelijkheidsbeginsel met betrekking tot de luchthaven Brussel-Nationaal, citeert hij een arrest van de Raad van State van 13 juni 2005.

Beoordeling

21. Een door de Raad van de Europese Unie uitgevaardigde richtlijn kan slechts directe werking hebben indien de richtlijn na afloop van de omzettingstermijn niet of niet correct in het nationaal recht is omgezet.

Richtlijn 2002/30/EG werd naar Belgisch recht omgezet bij koninklijk besluit van 25 september 2003 tot vaststelling van regels en procedures met betrekking tot de invoering van exploitatiebeperkingen op de luchthaven Brussel-Nationaal. Dit koninklijk besluit vindt blijkens de aanhef ervan rechtsgrond in de artikelen 2 en 5 van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der luchtvaart. Ter uitvoering van voornoemd koninklijk besluit werd het ministerieel besluit van 3 mei 2004 betreffende het beheer van de lawaaihinder op de luchthaven Brussel-Nationaal genomen. Verzoeker beweert niet dat deze omzetting niet correct is.

22. Het gelijkheidsbeginsel wordt niet geschonden door het loutere feit dat een gewest gebruik maakt van zijn verordenende bevoegdheid terwijl een ander gewest nalaat zulks te doen.

Het vijfde middel is ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. Verzoeker wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 125 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van twaalf maart tweeduizend vijftien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Eric Brewaeys,	kamervoorzitter,
Pierre Barra,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,
bijgestaan door	
Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Elisabeth Impens

Eric Brewaeys